

FRAKTIE DS'70
 Binnenhof 4
 's-GRAVENHAGE
 tel. 070-614911

's-Gravenhage, 3 oktober 1974

EMBARGO tot zaterdag 5 oktober 1974, 11.00 uur 's ochtends.
 =====

Rede van W.Drees voor Partijraad van DS'70 in "Hof van Gelre", Apeldoorn, op zaterdag 5 oktober 1974.

TUSSEN PASSIVITEIT EN BEMOEIZUCHT

1. Halverwege.

Het kabinet heeft in Troonrede, Miljoenennota 1975 en bijbehorende Memories van Toelichting op begrotingshoofdstukken, belastingwetsontwerpen, en Nota's zoals over de Energie, zijn beleid voor de komende paar jaar op tafel gelegd. Naar het hoopt zal het zitten tot voorjaar 1977. Dan is het jaar 1975 halverwege de periode.

Er is een meerjarenplan voor de rijksuitgaven tot 1978, ook een belastingplan in hoofdlijnen. Dit en de stortvloed van nota's wekken, op het eerste gezicht, de indruk dat het kabinet de voornaamste problemen aanpakt, althans in kaart brengt. Dit valt echter tegen. Het kabinet probeert om tactisch te manoeuvreren, vooral t.a.v. de eigen kiezers, het ontwijkt echter de grote problemen.

Dit valt ook de meer bewuste aanhang van het kabinet op. Kok, voorzitter van het NVV, zei dat "gevoelens van twijfel en onbehagen rijzen als je bedenkt dat het kabinet Den Uyl er nu alweer de helft van de rit op heeft zitten en er op een aantal belangrijke beleidsgebieden te veel sprake is van nota's, studies en onderzoeken die uitsluitend worden aangekondigd. De zwakke plek bij uitstek is de werkgelegenheid". Laurens ten Cate "blijkt zich boos te maken over de geringe activiteit van het kabinet Den Uyl" inzake kern-problemen van de toekomst als geschetst door de Club van Rome. "Er wordt niets gedaan om de vervuiling krachtig tegen te gaan, de maatregelen om de mentaliteit om te buigen zie ik nergens,er is geen rem op de STER-reclame, Dan had je ook geen rapport (Mansholt) hoeven te schrijven". (De Tijd, 6 september 1974). Zo schrijft de Leeuwarder Courant kortweg "Adieu Tinbergen, Mansholt en Goudzwaard" (17 sept.). Enfin, Mansholt wordt door den Uyl sinds kort niet meer tot zijn "partijgenoten" gerekend

Het kabinet tracht taktisch te zijn al valt dat moeilijk omdat een aantal bewinslieden elkaar in het openbaar tegenspreken. De taktiek is om materiële voordelen op korte termijn weg te geven (hogere inkomens en inkomensoverdrachten hogere subsidies) en om leuzen te herhalen ook als men ze niet verwezenlijkt (spreiding van kennis, macht en inkomen).

Verder is er een neiging tot toenemende bemoeizucht : hoge belastingen, weinig keuzemarge voor de burger, maar hoge subsidies voor die goederen of diensten die de overheid ons wil opdringen. Hoge belastingen, en inflatie die bedrijfstakken vernielen en dan subsidies aan die bedrijven welke de overheid zo goed is om te redden.

Passiviteit t.o.v. grote problemen van de toekomst, ook in het buitenlands beleid.

Laten we niet te somber zijn. Het kabinet heeft in een jaar tijd getoond bereid te zijn tot beter inzicht in de onveiligheid, erkent thans de noodzaak tot uitbreiding van de politie.

Aan de noodzakelijke schakels in de keten ter bestrijding van onveiligheid gebeurt nog veel te weinig. Gehoopt moet worden dat onder druk van de Kamer ook andere Taboes kunnen worden doorbroken.

2. Midden-Oosten

Nalief was het kabinet t.a.v. de binnenlandse veiligheid, een nalieve indruk maakt ook de Defensienota over de veiligheid in Europa. Wat het meeste opvalt in de stukken, die we nu hebben ontvangen is de houding van kabinet inzake het Midden-Oosten, waar een acute brandhaard van agressie bestaat, een groep landen die het bestaan van een mede-lid van de Verenigde Naties n i e t aanvaardt en nog immer Israël wil vernietigen.

Nederland heeft een jaar geleden, tijdens de Yom Kippur oorlog, een goede indruk gemaakt. Wij hebben misschien meer eer gekregen dan we verdienden, toen speciaal Nederland doelwit werd van de arabische olie-boycot. Als het aan landen als Frankrijk en Engeland had gelegen had die boycot funest voor ons gewerkt. Maar de olie-aanvoer was niet in handen van andere landen maar van de multinationals, die arabische olie meer naar andere landen zonden en ons ruimer voorzagen van olie uit Iran, Venezuela en Nigeria. De houding van de Europese landen in die maanden is egoïstisch en bekrompen geweest, even dom als in de jaren dertig. Het enige verweer tegen chantage is samenwerking, samenwerking in W.Europa onderling en met de V.S. en Canada, samen zuiniger omgaan met energie en de pijn verdelen als de nood komt. Daarom is het goed dat er een Energie Coördinatie Groep is gekomen, in Washington, waar twaalf N.Atlantische landen aan meewerken. Deze Groep heeft voorgesteld om te komen tot besparing op energiegebruik, tot voorraadvorming en tot een stelsel van onderlinge verdeling in tijd van nood, opdat een tweede maal de arabische druk zal worden gespreid en daardoor kan worden opgevangen. Men zou zeggen : een goed beleid.

Dat zegt minister Lubbers ook in de Energienota en minister Van der Stoep (Memorie van Toelichting, blz. 40). Maar wat zegt minister Pronk ? (NRC/Handelsblad, 21 september 1974):

"Het kan zijn dat de rijke landen hun economische macht gaan misbruiken om zichzelf opnieuw te isoleren van de grondstoffenlanden. Ik ben een beetje bang, ik kijk naar de positie van de energiegroep van Washingtonik ben een beetje bang dat de rijke landen de publieke opinie willen voorhouden : we moeten eenvoudig autarkisch worden, we zouden niet afhankelijk moeten zijn van Saoedi-Arabië."

Dus Pronk wil wel afhankelijkheid van Saoedi-Arabië handhaven, zodat W-Europa vatbaar blijft voor chantage !
Hoe beschrijft het kabinet achteraf de oliecrisis, een crisis die voortduurt, nu de prijzen verviervoudigd zijn, een crisis die zwakke landen als India en Afrikaanse landen in enorme moeilijkheden stort, een oliepolitiek die als chantage is bedoeld en gebruikt ? De Memorie van Toelichting van Van der Stoel en Pronk spreekt op blz. 56 over "actieve prijspolitiek, frontvorming door exporterende landen" en noemt deze "begrijpelijk en billijk". De minister stellen het voor alsof het oliekartel heeft gehandeld omdat zij hun andere produkten onvoldoende mochten exporteren naar Europa of N-Amerika, of omdat zij verder zo slecht af waren t.o.v. de "rijke landen". Maar de arabische olielanden waren al lang niet meer arm, Saoedi-Arabië, Koeweit, Abu Dhabi en alle andere sheikdommen en emiraten inden tientallen miljarden dollars per jaar, hadden een inkomen per hoofd van europees peil. Het is een nonsensikale voorstelling van zaken om het oliekartel, dat de bedoeling had Israël en zijn vrienden te wurgen, te beschrijven als een redelijk soort vakvereniging van onderdrukte volkeren. Hier is geen frontvorming van armen tegenover rijken, maar van oliesheiks tegenover de hele rest van de wereld, en met name ook t.a.v. de armste landen zoals in Afrika die hun relaties met Israël moesten verbreken en daarvoor maar karig werden beloond. Het masochisme van het kabinet vindt zijn hoogtepunt in het voorstel om nu ontwikkelingshulp te gaan geven aan Egypte.

Egypte, dat voortdurend een buurstaat naar het leven staat en miljarden uitgeeft aan voorbereiding van een nieuwe aanval.

De kartelverming en de boycot was en is in strijd met elke internationale afspraak over stabiele handel. Zij bedreigt de wereldeconomie in hoge mate. De jaarvergaderingen van Internationaal Monetair Fonds en van de Internationale Bank hebben juist plaats gevonden. De toestand van de armere landen is zeer ernstig, zoals Van der Stoel en Pronk ook één blz. later al moeten toegeven. Olie en kunstmest zijn vrijwel onbetaalbaar geworden en voor velen dreigt mede daardoor de hongersnood.

3. Energiebeleid en financiën

Nooit eerder heeft er in de wereld in een jaar zo'n verschuiving plaats gevonden van financiële macht. De Verenigde Staten hebben er vele jaren - en een overwinning in twee wereldoorlogen - voor nodig gehad om een dominerende financiële macht te worden. Japan had er drie kwart eeuw voor nodig. De olielanden zijn in één jaar geworden tot de grootste verzamelaars van goud en deviezen in de geschiedenis. Hun inkomsten, in miljarden dollars, zijn gestegen van \$ 30 miljard in 1973 naar \$ 100 miljard in 1974 en volgens recente Amerikaanse schattingen naar nogmaals het dubbele over een jaar of tien. Dit zijn onvoorstelbare bedragen. De stijging van hun inkomsten in één jaar ad \$ 70 miljard is t w e e maal zo groot als de goudreserve van alle landen die lid zijn van het IMF (tegen de officiële goudprijs gewaardeerd). De inkomsten van Saoedi Arabië alleen zijn zodanig dat een half jaar voldoende is om de d e r t i g grootste industriële bedrijven van Engeland op te kopen bij de huidige beurskoers. Deze bedragen worden ten dele besteed aan goederen, aan opbouw van industriën in eigen land, aan wapens, een klein deel aan ontwikkelingshulp. Maar het merendeel wordt niet besteed en op korte termijn uitgeleend aan het westen.

Er bestaan twee stromingen in het denken over olie-miljarden. De optimistische stroming denkt dat de arabieren spoedig ook wel zullen lenen op lange termijn, dat zij ook wel zullen lenen aan zwakke landen als Italië, dat er alleen problemen zijn van financiële techniek. Dit is de rozige visie van het kabinet. De andere stroming meent in alle nuchterheid dat het teruglenen op deze schaal ónmogelijk is. De arabische landen zijn n i e t bereid om veel geld, op lange termijn, aan zwakke landen, te lenen. Bovendien zijn zulke gigantische overschotten onwenselijk. Zij zouden betekenen dat er voortaan een Dubbele Chantage mogelijkheid gaat ontstaan, met olie, en met hun financiële macht. De enige redelijke conclusie is dat het westen er toe moet komen om zijn bestedingen te v e r m i n d e r e n , vooral zijn energie-intensieve bestedingen, en daarmee zijn import van energie vooral van olie. En e i g e n energiebronnen snel ontwikkelen, ik noem het Noordzeeplat, verdere ontwikkeling van kernenergie, speurwerk naar andere energievormen waaronder nieuwe vormen van verbruik van steenkool. Deze visie gaat lijnrecht in tegen die van het kabinet dat aldoor stelt dat het westen zijn bestedingen vooral h o o g moet houden, dat openlijk (Pronk) ingaat tegen de energiegroep van Washington, dat in verwarring is over de kernenergie.

De interne tegenstellingen blijken ook uit de houding van het kabinet inzake het gebruik van aardgas. Dit is het uitputten van een reserve, het is geen "produktie" in de positieve betekenis van produktie, zoals je wol produceert of radio's. Verbruik van aardgas is het leeghalen van een spaarbankboekje. Dit erkent minister Lubbers in zijn Energienota, hij zou de opbrengst willen gebruiken voor vermogensvorming, voor de toekomst, voor nieuwe vormen van energie. Maar zo niet het kabinet en de Miljoenennota. De Miljoenennota 1975 behandelt de inkomsten uit aardgas als gewone inkomsten. Nu worden deze extra inkomsten van enkele miljarden guldens per jaar - meer dan een belastingplan gewoonlijk op kan brengen - voor een groot deel opgebracht door de binnenlandse consument die ruim vijf cent per m³ meer gaat betalen, dat is voor veel gezinnen een f 300.- of zo per jaar. (De premier sprak in maart jl. nog over een prijsverhoging van één cent of zo...) Deze inkomsten worden goeddeels besteed voor verhoging van tal van lopende uitgaven. Een vakverenigingsman zei terecht dat dit fout was, "zo krijgen we straks, als Slochteren uitgeput raakt, tegelijk een energiecrisis én een financiële crisis." Het is onjuist om dit geld te besteden voor permanente consumptieuitgaven, zoals in de sfeer van CRM, onderwijs e.d. Beter is om de extra last voor de consument te compenseren door een omvangrijke belastingverlaging (daarvoor b.v. de helft gebruiken van de aardgas inkomsten) en de andere helft voor de toekomst door reservering en ontwikkeling van nieuwe energiebronnen. We kunnen landen als Engeland beter helpen met leningen ten behoeve van de ontwikkeling van het engelse deel van het Noordzeeplat dan dat we onze rijksuitgaven opvoeren en menen zo andere landen te helpen omdat we dan wat meer van die landen gaan importeren.

4. Toelaatbaar begrotingstekort

De rijksfinanciën zijn een wat duistere materie voor wie er maar af en toe mee te maken heeft. Het is nuttig om te beseffen dat ze bestaan uit drie onderdelen : de uitgaven, de inkomsten en het tekort.

De inkomsten stijgen dit jaar 1975 fors dank zij aardgas - en b.v. ook een hoge winst van de Nederlandse Bank - maar ook aocht het kabinet het toelaatbaar het begrotingstekort flink te verhogen, nl. met f 1,5 miljard. Vorig jaar deed het kabinet dat al met f 650 miljoen, maar de toen noodzakelijk geachte voorwaarde (afnemen van inflatie) is niet eens vervuld ! De argumentatie voor de verdere vergroting van het tekort is dat onze export goed loopt maar dat onze import achterblijft en er dus ruimte is om de bestedingen op te voeren. Maar die ruimte is vooral ontstaan door de slechte gang van zaken in de woningbouw en in de investeringen in het algemeen. Het is funest om die ruimte te gaan opvullen met permanente overheidsuitgaven. Beter is om het begrotingstekort laag te houden, zodat het rijk weinig leent, zodat de rente kan dalen, de kapitaalmarkt normaler wordt, er gemakkelijker gebouwd kan worden en de particuliere sector weer wat kan ademhalen. Er is een grote kapitaalsohaarste in Europa maar het kabinet toont daar geen enkel besef voor.

5. Belastingen

De verhoging van de aardgasprijs heeft dezelfde betekenis voor overheid en burgers als een verhoging van een accijns op brandstof. Het gemiddelde nederlandse gezin zal wellicht een f 300.- per jaar meer gaan uitgeven voor zijn verwarming. Het is misleidend om in de Mln Nota de indruk te wekken dat de belastingdruk in 1975 ongeveer gelijk blijft, in feite stijgt hij, want aardgas-prijsverhoging is geen vergoeding voor hogere kosten in Slochteren maar inkomen voor de staat.

Het kabinet stelt hiertegenover één bescheiden verlaging van belastingen, nl. een verlaging met 5 % van het tarief over de eerste f 3000.- belastbaar inkomen, dus ca. f 150.- voor iedereen. Dit is onvoldoende, er is geen reden waarom de schatkist netto op het binnenlands gebruik van aardgas per gezin f 150.- zou verdienen, naast de extra inkomsten bij export.

Wat die f 150.- belastingverlaging betreft merk ik op dat het eenvoudiger zou zijn om de belastingvrije sommen voor iedereen te verhogen, met f 600.- Dat is ock, gezien het tarief van 25 % voor de eerste belastbare schijf, een verlichting met f 150.- maar dit geeft in de meest brede kring verlichting en scheidt de mogelijkheid om lagere inkomensgroepen, zoals AOW-genietters, permanent buiten de belastingheffing te houden.

Verdere verlichting zou gericht moeten worden op aanpak van de t a r i e v e n . We zitten in Nederland met absurde tarieven, voor loon- en inkomstenbelasting en óók voor de vennootschapsbelasting, De hoge i.b.tarieven zijn ingevoerd in de periode van de wederopbouw, de toptarieven van 40 % tot 70 % waren toen maar van kraacht voor een kleine groep. Het was bekend dat dergelijke hoge tarieven ongeschikt zijn voor massale toepassing. Men wilde na de wederopbouw tot lagere tarieven komen. Maar langzamerhand worden de uitgaven overal opgevoerd, wordt steeds meer gesubsidieerd, er is een forse uitbreiding van ambtelijke bemoeienis.

Anderzijds betaalt nu een grote groep van ons volk aan de grens van zijn inkomen 40 % en meer. Dit leidt tot ontwijking en ontduiking. Het is aantrekkelijker geworden om f 1000.- onkostenvergoeding te ontvangen dan f 2000.- in contanten. Wat ontduiking betreft wijs ik op de beunhazerij in de bouw. Geleidelijke verlaging van de tarieven is over de hele linie noodzakelijk. Dit is beter dan om hier en daar - als de politieke druk te groot wordt - te komen met uitzonderingen en aftrekregelingen, zoals nu ook bij de vennootschapsbelasting in toenemende mate het geval is (uitbreiding van investeringsfaciliteiten, aparte regelingen voor de koopvaardij e.d.). Maar het kabinet vindt het prettiger om te werken met hoge tarieven en anderzijds bedrijven "gericht" te steunen. De hoge belastingen én de inflatie drukken steeds meer mensen en bedrijven tegen de muur, zie de toeneming van faillissementen. De incidentele subsidiëring van bedrijven zoals in toenemende mate gebeurt is een onwijze weg, vol willekeur, en onredelijk t.o.v. degenen die nog net weten rond te komen of die niet genoeg pressie weten op te brengen.

Wat aardgas en inflatie betreft merk ik nog op dat het kabinet blijkbaar de prijsverhoging van aardgas wil laten doorwerken in alle nominale inkomens. Dan wordt dus straks niet alleen het aardgas duurder maar gaan ook alle andere prijzen omhoog door de prijsverhoging van aardgas !

Zo werkt ons aardgas straks de werkloosheid in de hand.

6. Woningbouw

Funest is het beleid van het kabinet inzake de woningbouw. Na de successen van de Ministers Schut en Udink zien we het falen van het Kabinet-Den Uyl. De woningbouw is ontwricht, door de inflatie, door de hoge rente (vergroting van begrotingstekorten door dit kabinet!), door de onzekerheid die geschapen is (rente op schuld wel of niet fiscaal aftrekbaar, andere vorm van bestuur voor woningbouwverenigingen, nieuw huurbeleid aangekondigd, etc.).

Den Uyl zegt op een vergadering van de werkgevers, dat het essentieel is dat de overheid meer invloed krijgt op de beslissingen inzake investeringen. Nu, die sektor die vrijwel wordt beheerst door de overheid - de bouw - is het meest ontwricht! Dáár heerst de meeste werkloosheid en dáár blijft het kabinet snoeien, zie ook de waterstaat.

De neiging tot vergaande en onpraktische bemoeienis blijkt uit de Huur- en Subsidienota. Deze stelt gigantische subsidies in het vooruitzicht, zowel op alle nieuwe woningen als aan huurders, afhankelijk van hun inkomen. Minister Gruyters noemt terloops het alternatief van verlaging van het BTW-tarief op gebouwen van 16 % naar 4 %, maar dat wil hij niet, het zou te weinig 'gericht' zijn. Zo worden hoge belastingtarieven en compenserende subsidies bepleit, met alle administratie die dit meebrengt. DS'70 geeft de voorkeur aan verlaging van dit BTW-tarief.

De Huur- en Subsidienota is kenmerkend voor het kabinet. Wie een laag inkomen heeft, krijgt automatisch een deel van zijn huur vergoed, zonder dat de Minister toont te beseffen dat het verschil maakt of iemand ónvrijwillig een laag inkomen heeft als gevolg van een laag uurloon of vrijwillig, b.v. omdat hij maar enkele dagen per week wil werken. Bij de bijstand, die op individuele omstandigheden let, kan dit goed worden geregeld. Bij de automatisen van de Minister wordt iedere verlaging van iemands inkomen gesubsidieerd. Omgekeerd zal men door harder te gaan werken op d r i e v o u d i g e wijze worden belast: meer inkomstenbelasting, meer sociale premies én verlies van huursubsidie. Wij krijgen zo extreem hoge marginale - tarieven -

tarieven, juist voor groepen tussen één en twee maal het minimum-loon.

Vreemd is de houding inzake de woningnood. De Minister weet dat de woningnood buiten de grote steden gaat afnemen. Nu gaat hij invoeren dat 'iedere volwassene boven de 18 jaar recht heeft op een eigen woning'. Dus een echtpaar met een kind van 16 jaar heeft recht op drie woningen en als men het niet kan betalen wordt het gesubsidieerd. In plaats van efficiënt gebruik van woonruimte wil Minister Gruyters een lage woondichtheid en dus eindeloze uitbreiding van de bebouwing. Wie sober wil wonen - en zijn inkomen liever aan wat anders besteedt - wordt gedupeerd want hij derft subsidie. Minister Gruyters behandelt vrijgezellen vanaf 18 jaar als mensen die aan eigen woning met subsidie moeten worden geholpen, Minister Duisenberg past op vrijgezellen tot aan 35 jaar het hoge vrijgezellentarief toe omdat hij er vanuit gaat dat men bij zijn ouders woont! Het is beter om ons voorstel van herfst 1972 te volgen: lagere belasting voor vrijgezellen van alle leeftijden, maar aan hen de vrije keuze laten hoe ze hun inkomen willen besteden.

7. Ingrijpen in onderwijs-keuze

De neiging van het kabinet om enorm te subsidiëren en dan fors in te grijpen in de persoonlijke keuze blijkt bij onderwijs. De uitgaven gaan explosief omhoog maar de vrijheid om zelf een studierichting te kiezen verdwijnt. Minister Van Kemenade ziet 'loting' niet als tijdelijke noodmaatregel, maar als permanent middel van beslissing. Dit is de meest onredelijke wijze van beïnvloeding van iemands studie en loopbaan.

Het is verheugend dat onze visie op de samenhang tussen voortgezet onderwijs en inkomensverdeling geleidelijk in breder kring wordt aanvaard. In bladen van het NVV (zoals De Band) van eind september 1974 staan elementen uit de voorstellen van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Vakcentrales inzake inkomensverdeling ('Gelijk en méér gelijk') waaronder: 'Vroeger heeft men ... geloofd dat uitbreiding van het onderwijs vanzelf wel zou leiden tot gelijkere inkomens. Hiervan blijkt in de praktijk echter weinig: de samenleving betaalt vooral voor het hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs reusachtige bedragen en moet dan ook nog eens de hoge inkomens van de afgestudeerden betalen. Het rapport stelt daarom een studiebelasting voor Ook moet de studerende verantwoordelijkheid aanvaarden voor een deel van de levensonderhoudskosten tijdens de studie'.

Maar het kabinet volgt, net als t.a.v. de bedrijven, of t.a.v. keuze van een woning, de weg van hoge overheidsbemoeienis en uitschakelen van persoonlijke keuze.

8. Inflatie

Het Kabinet erkent dat de kosteninflatie voortduurt. Ten onrechte wordt in Nederland de schuld vaak op het buitenland geschoven. Dit jaar is de helft van de prijsstijging van binnenlandse oorsprong, in andere jaren meer. De met zoveel fanfare begeleide Machtigingswet heeft niet voorkomen dat er forse prijsstijging ontstond door binnenlandse factoren. Het ene jaar, dat de Machtigingswet van kracht is, is n i e t gebruikt voor uitbreiding van het wettelijke instrumentarium ter beteugeling van de inflatie. Thans ontbreekt elk bewust beleid voor 1975.

Het Kabinet miskent het sociale onrecht van inflatie, die zovelen die géén geïndexeerd inkomen ontvangen in moeilijkheden brengt. Sommigen van deze groepen protesteren fel, zoals tenslotte de boeren, anderen, zoals partikulier gepensioneerden, zijn een zwijgende verdrukte minderheid.

In de regeringsverklaring van mei 1973 werd nog kritiek uitgeoefend op het indexatie-mechanisme 'dat de inflatie een permanent karakter dreigt te geven'. Maar nu, nu het kabinet zijn plannen voor de toekomst ontvouwt, ontbreekt een beleid om de inflatie te stoppen. Dit kan als er een *e v e n w i c h t s* toestand ontstaat tussen inkomens en prijzen, waarbij bedrijven inkomens kunnen betalen zonder verdere prijsverhoging. Nu kan dat niet, zie de overheidsbedrijven die regelmatig hun tarieven moeten verhogen. De spiraal kan doorbroken worden door te besluiten: dat alleen prijsverhogingen worden toegestaan die strikt noodzakelijk zijn en dat deze dan géén aanleiding mogen zijn tot een nieuwe verhoging van inkomens. Men denkt soms dat de inflatie het beste geleidelijk kan worden teruggedrongen. De ervaring schijnt er op te wijzen, dat dit *n i e t* lukt, dat de vroegere aanpak, zoals kort na de bevrijding of in de Korea-crisis beter is: de inflatie abrupt aanpakken en beëindigen. In Economisch Statistische Berichten van 4 oktober 1972 werd geschreven 'Noch de regeringsvoornemens, noch de minder ingrijpende aanbeveling van het deskundigencollege van de SER zullen overigens naar mijn oordeel de inflatie tot aanvaardbare cijfers terugdringen. Beide voorstellen gaan er in wezen vanuit, dat waar een opwaartse inflatoire spiraal aan het werk is, ook neerwaarts kan worden 'gespiraald', m.a.w. langs de weg van een heel geleidelijke afnemende inflatie-tempo. Ik acht dit een miskennis van het zichzelf voortstuwende karakter dat het inflatieproces heeft gekregen. ... Werkelijke inflatiebestrijding vereist *h a r d e r e* (mijn spatiëring, W.D.) maatregelen.' De auteur was Professor Dr. W.F. Duisenberg.

9. Redelijker inkomensverdeling

De inflatie is een hoogst ónredelijke wijze van herverdeling van inkomens. Hoe staat het met bewuste aanpak van betere verhouding tussen de inkomens? Minister Boersma heeft een nota aangekondigd eind van dit jaar. Maar hij verwacht even felle kritiek als op zijn werkgelegenheidsnota. 'Dat kan ik wel garanderen, dat dat net zo zal zijn. Vorig jaar heb ik tegen Drees in de Kamer al gezegd, dat het een werk van zeker vier jaar zal worden. We beginnen met een interimnota waarin we de contouren van het beleid schetsen. Voordat het toegepast beleid is duurt ontzettend lang.' (Vrije Volk, 2 oktober 1974.)

Hoe komt het dat het kabinet zo zwak is terwijl het aldoor blijft praten over 'spreiding van inkomens, etc.'? Komt het door gebrek aan visie? Minister Boersma verschuilt zich achter een soort 'totaal aanpak', hij wil alles beschrijven en regelen en totdien niets doen. Hij zou tenminste kunnen beginnen met het aangeven van *n o r m e n*, of hij b.v. verschillen gebaseerd op inspanning redelijk vindt, verschillen gebaseerd op spaarzin, verschillen gebaseerd op verantwoordelijkheid, verschillen gebaseerd op traditie of diploma's, of op risico's (zelfstandigen). Dan is alvast een discussie mogelijk. Er is genoeg materiaal om het denken te ordenen, ik wijs op de Nota over de Inkomensverdeling van het Kabinet-De Jong (1969) en op de DS'70-nota van dit voorjaar. En wat 'doen' betreft, waarom moet dit zoveel jaren duren? De overheid is veruit de grootste werkgever en kan toch het gesprek met de bonden morgen beginnen?

Het is duidelijk waar veranderingen moeten worden aangebracht. Denk bijvoorbeeld aan vuil werk, onaangenaam werk, ploegenarbeid, dat in de jaren vijftig in de werkclassificatie anders werd gewaardeerd dan de bevolking het nu aanvoelt. Daardoor trekken we buitenlanders aan voor dat werk, terwijl wij te zeer beloning geven op basis van diploma's.

Het Kabinet verandert echter niets aan onderlinge verhoudingen. Alleen pakt ze elk inkomen boven het minimum aan met nivelleringsmaatregelen, zonder enig besef dat deze inkomens soms zijn gebaseerd op inspanning of risico e.d. en daardoor ten volle gerechtvaardigd. Deze nivelleringsmaatregelen zonder enig onderscheid naar argumentatie voor een bepaald inkomen strijden met het gevoel van rechtvaardigheid en tasten marges voor inspanning, overwerk, risico en verantwoordelijkheidsgevoel aan.

10. Werkloosheid

De voortdurende stijging van de werkloosheid is een barre schande. De inflatie, die verwoestend werkt op rentestand, woningmarkt, en bedrijfsfinanciering, is een belangrijke oorzaak. Ook wordt het algemene "klimaat" voor ondernemingen steeds slechter. Er is een neiging om ons te laten drijven op enkele sterke industrieën en op "produktie" van aardgas om tal van binnenlandse bedrijfstakken onder zware druk te zetten.

Voorts zijn overheids-organen onvoldoende bereid om vraag en aanbod dichter bij elkaar te brengen. Mobiliteit schijnt een vies woord te worden. De overheidsorganen zijn terughoudend inzake verandering van beroep, bedrijfstak of woonplaats. Ook is het fout dat de overheid lange opleidingen stimuleert en dan blijkbaar denkt dat iemand persé in zo'n beroep werk moet vinden. Maar de gespecialiseerde opleidingen zijn er voor de maatschappij, niet omgekeerd. Als de maatschappij minder behoefte krijgt aan b.v. notarissen of historici dan is er geen bezwaar tegen dat een aldus opgeleide wat anders gaat doen. Dit dient bevorderd te worden, dan kan de werkloosheid verminderen, ook door daling van het aantal gastarbeiders. Door redelijker loonstructuur en bevordering van mobiliteit kan een deel van de werkloosheid verdwijnen.

11. Suriname

Het is dwaas geweest om op grote schaal buitenlandse arbeiders aan te trekken. Wij moeten bereid zijn om onze eigen boontjes te doppen. Nederland mag geen immigratieland worden. Dat geldt ook t.o.v. de Surinamers. De forse migratie naar Nederland holt Suriname uit. In de jaren zestig was de surinaamse migratie naar Nederland gering, wie hier bleef had serieuze motieven zoals studie en werk. Nu is er een vlucht aan de gang, tendele een vlucht voor de a.s.onafhankelijkheid, ten dele een vlucht bij gebrek aan sociale regelingen aldaar.

In Suriname bestaat een Toelatingsregeling voor mensen uit Nederland, trouwens ook Toelatingsregelingen t.o.v. andere landen. DS'70 heeft al drie jaar geleden in ons verkiezingsprogramma voor een Toelatingsregeling voor Surinamers gepleit. Dat is alleen maar urgenter geworden. Hoe funest de uitholling van Suriname voor dat land ook is, men kan niet verwachten dat de Surinaamse regering pleit voor een Toelatingsregeling in Nederland omdat een deel van haar aanhang ook wil kunnen komen. Daarom moet het initiatief hier van Nederland uitgaan. Maar het kabinet heeft tijdens de regeringsconferentie van 30 september, 1 en 2 oktober, besloten om niets terzake te doen. Dit is des te funester omdat de Koninkrijkscommissie in grote meerderheid adviseert om straks, per 1 januari 1976, als Suriname onafhankelijk wordt en het oude Statuutskoninkrijk wordt opgeheven, de nieuwe nederlandse nationaliteit toe te kennen

aan alle Surinamers die op die datum in Nederland zijn. Dat is een grote stimulans om in de komende 15 maanden snel naar Nederland te gaan ! Er is een soort Taboe-sfeer die wij hopen te hebben doorbroken met de presentatie van ons concrete plan waaronder een Tweezijdige Toelatingsregeling (dus ook in Nederland) en een meer sociale aanpak in Suriname. Wij hopen dat onze ideeën in de Kamer constructief zullen worden besproken. De fractie zal in de Kamer haar werk doen, op basis van nuchter idealisme, in het belang van ons land en vooral van de zwakste groepen in ons land.

Ik dank u voor uw aandacht.